

Список використаних джерел:

1. Комарівська Н., Колеснік К., Франчук Н., Стахова І. Літературознавчі основи вивчення творів різних жанрів дітьми старшого дошкільного й молодшого шкільного віку. *Наукові записки: збірник наукових статей / М-во освіти і науки України, Укр. держ. Ун-т імені Михайла Драгоманова; упор. Л.Л. Макаренко. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2025. Випуск CLIX (159). С. 74-82. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/47732>*
2. Лазаренко Н. І. Розвиток пізнавальної активності першокласників у період навчання грамоти. *Початкова школа. 1999. №5. С.13-16.*
3. Лапшина І.М., Комарівська Н.О. Використання елементів сучасних інноваційних технологій у формуванні інтересу до дитячої літератури у дітей дошкільного віку. *II Міжнародна науково-практична інтернет конференція «Інноваційні технології в дошкільній освіті».* Переяслав-Хмельницький, 2019. С.44-48.
4. Франчук Н., Комарівська Н., Колеснік К., Стахова І. Формування мовленнєвого етикету в дітей на уроках української мови та читання в умовах очного та дистанційного навчання. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія, 2025. Випуск 81. С. 7-13. URL: <https://vspu.net/nzped/index.php/nzped/issue/view/206/249>*
5. Стебакова О. Використання LEGO-конструктора в освітньому процесі ЗДО. *Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі. 2019. Вип. 3. С. 196-199.*

РОЛЬ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА У СТВОРЕННІ БЕЗПЕЧНОГО ТА ПІДТРИМУВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Войтас Алла, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Любчак Л.В., кандидатка педагогічних наук, доцентка

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

Сучасна освіта зазнає кардинальних змін, зумовлених як внутрішніми реформами, так і зовнішніми соціальними викликами. Насамперед, стає дедалі важливішим організувати безпечне, зручне та сприятливе середовище для всіх, хто бере участь в освітньому процесі. У цьому контексті ключовим чинником виступає педагогіка партнерства – сучасний підхід, що базується на рівноправному, відкритому і довірливому діалозі між вчителем, учнем і батьками. Саме така модель взаємодії є ефективною основою для формування здорової шкільної атмосфери, розвитку емоційного інтелекту та зниження рівня тривожності й агресії серед дітей.

Педагогіка партнерства – це педагогічна концепція, що передбачає рівноправну співпрацю між педагогами, учнями та їхніми батьками. У її основі лежать такі принципи:

- повага до особистості;
- доброзичливість;
- взаємодовіра;
- співпраця;
- розподілене лідерство;
- засади соціального партнерства (рівноправність, добровільність прийняття зобов'язань, дотримання домовленостей) [5].

Цей підхід узгоджується з ідеями гуманістичної педагогіки (Карла Роджерса, Януша Корчака, Василя Сухомлинського, Шалви Амонашвілі та ін.), яка наголошує на необхідності поваги до особистості дитини, визнання її гідності та права на власну точку зору.

Педагогіка партнерства також має спільні риси з інклюзивною освітою, оскільки обидві моделі передбачають створення відповідних умов безпечного і підтримуючого середовища для повноцінного розвитку кожної дитини незалежно від її особливостей, соціального статусу чи культурного походження.

Педагоги, які впроваджують педагогіку партнерства, стверджують, що учні в комфортному середовищі такої взаємодії рідше демонструють агресивну

поведінку, охочіше співпрацюють та швидше долучаються до колективних завдань, краще йдуть на контакт з учителем.

У самій же системі педагогіки партнерства, вчитель уже не виступає лише джерелом знань і контролером дисципліни, його роль трансформується у фасилітатора навчального процесу, наставника та координатора. Педагог створює умови для розвитку особистості, допомагає встановлювати цілі, знаходити ресурси для їх досягнення, а також підтримує позитивну мотивацію. Особливо важливою у налагодженні таких стосунків є емпатія, вміння слухати й чути дитину [6].

Під визначенням «безпечне освітнє середовище» науковці розуміють не лише фізично захищене приміщення, а й позитивну соціально-психологічну атмосферу, у якій кожен відчуває себе прийнятим, почутим і підтриманим. Саме педагогіка партнерства сприяє формуванню такої атмосфери. Це відбувається за умов:

- розвитку довірливих стосунків між учнями і педагогами;
- зниження рівня шкільної тривожності завдяки відкритій комунікації;
- формування в учнів навичок ненасильницького вирішення конфліктів;
- підвищення мотивації через визнання досягнень кожного [2].

Освітнє середовище здатне виступати як «третьій наставник», якщо педагоги та учні навчаться вдало його застосовувати. До ключових чинників у моделюванні освітнього середовища можна віднести «зіткнення» учня з предметами та явищами, його дії в певному просторово-матеріальному оточенні, взаємодію з іншими особами. Коли така активність учнів у просторі відсутня, експерти вказують на втрачений простір можливостей [3].

Якісні ремонти шкіл, сучасне обладнання класів, передові технології та дидактичні матеріали втраять сенс, якщо ними не користуватися ефективно. Вони перетворюються на просто гарні, але порожні приміщення, які не зможуть реалізувати свою головну мету – допомогти дітям розвиватися.

Створення безпечного і комфортного освітнього середовища – це не те саме, що його прикрашання. Створюючи освітнє середовище, педагогам важливо

завжди враховувати, як воно впливатиме на освітній процес. Застосування сучасних технологій в освіті, використання інновацій повинно спонукати учнів до пізнання, заохочувати до навчання, надихати на нові відкриття, тобто формувати у них внутрішні прагнення, пізнавальну активність, зацікавленість у вивченні навчальних предметів.

На заміну традиційним варіантам організації освітнього простору в класі, доцільно використовувати новітні. Наприклад, звичайні парти можна замінити на мобільні робочі місця, які можна легко трансформувати для роботи у командах або парах. Освітню діяльність можна здійснювати, створивши розвивальний простір у класі:

- навчально-пізнавальну діяльність здійснювати за партами;
- організувати місця для дошок, фліпчартів і стендів для розміщення змінних тематичних матеріалів;
- розмістити настільні ігри, інвентар для рухливих ігор;
- організувати полицки або бокси для зберігання приладдя для художньо-творчої діяльності та стенд для змінної виставки дитячих робіт;
- для проведення дослідів виділити куточок живої природи, оснащений необхідними засобами. Це можуть бути камінці, мушлі, інші природні матеріали, магніти, збільшувальне скло, терези, пісочний годинник, довідкова література, журнали з природознавства, кімнатні рослини, пророщене зерно, акваріум тощо;
- окрема зона для відпочинку з м'яким покриттям, сидінням або пуфами;
- робоче місце вчителя з необхідним інвентарем: стіл, стілець, комп'ютер, шафи для зберігання дидактичного матеріалу тощо.

У формуванні безпечного, підтримувального та сприятливого освітнього простору батьки відіграють ключову роль. Вони розглядаються як повноправні учасники освітнього процесу. Батьки та педагоги разом несуть відповідальність за психологічне й емоційне благополуччя дітей. Завдяки постійному діалогу та взаємоповазі вони формують атмосферу довіри та підтримки. Підтримка з боку батьків підвищує самооцінку та мотивацію до навчання, оскільки дитина відчуває зацікавленість дорослих у її розвитку [8].

Через педагогіку партнерства формується спільнота, де кожен – вчитель, батьки, дитина – відчувається почутим та захищеним. Це сприяє зміцненню соціальних зв'язків і відчуттю спільної мети.

Якісне і безпечне освітнє середовище розширює можливості дитини, формує вміння та навички у різних видах діяльності, враховуючи індивідуальні особливості учнів та їхні способи навчання, стимулює активне пізнання й критичне мислення, сприяє виробленню життєво важливих компетентностей [1].

Освітній заклад має стати місцем, де дитина відчувається в безпеці. Мова не просто про фізичну захищеність, а про клімат взаємодовіри та взаємної поваги. Активне залучення дітей у проєктування простору класу сприяє розвитку в них відчуття відповідальності, усвідомлення того, що класна кімната та все освітнє середовище є їхньою власністю. Учні повинні долучатися до прийняття рішень стосовно розміщення навчальних матеріалів, оздоблення класної кімнати.

Педагогіка партнерства – це не просто методологія, а філософія взаємодії, що дозволяє створити гармонійне, безпечне й ефективне освітнє середовище. Вона є відповіддю на сучасні виклики, пов'язані з психологічним здоров'ям учнів, зростанням прояву булінгу в учнівському колективі та емоційного вигорання педагогів. Саме через партнерські стосунки формується нова культура школи – школи довіри, підтримки та розвитку.

Список використаної літератури:

1. Василюк А., Любчак Л., Кіт Г. Сучасні підходи до організації партнерської взаємодії між учнями початкової школи. *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Серія: Інновації в дошкільній і початковій освіті*. Вінниця. 2024. № 1. С. 7-16

2. Водолазська Т. В. Моделювання безпечного освітнього середовища. *Організація безпечного освітнього середовища – виклик сучасності: перспективи та рішення*. Збірник статей науково-практичної конференції м. Тернопіль, 03 березня 2023 р. / редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик,

І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк та ін. Тернопіль: ТОКІППО, 2023. С. 930-97. [Електронний ресурс]. URL : <https://surl.li/zqvwsd>

3. Водолазська Т. В. Освітнє середовище як «третій учитель». *Імідж сучасного педагога*. 2018. № 4 (181). С. 10-12. [Електронний ресурс]. URL : <https://surl.li/rpkons>

4. Кіт Г.Г., Василюк А.В., Любчак Л.В. Булінг в учнівському колективі молодших школярів: феномен, протидія. *Особистість в кризових умовах та екстремальних ситуаціях життя: колективна монографія*. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. С. 139-152

5. Концепція Нової української школи. [Електронний ресурс]. URL : <https://surl.li/zvbghe>

6. Любчак Л.В., Дабіжа Л.П. Підготовка майбутнього педагога до реалізації принципів педагогіки партнерства. *Development trends in pedagogical and psychological sciences: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine: monograph* / edited by authors. 1st ed. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2018. p. 539-560.

7. Любчак Л.В., Демченко О.П., Комарівська Н.О. Партнерство учителя початкової школи з батьками в організації дистанційного навчання дітей з особливими освітніми потребами. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць*. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2022. Вип. 64. С. 116-125.

8. Liudmyla Liubchak, Olena Demchenko, Halyna Kit. FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS' TRAINING FOR WORKING WITH FAMILY ON ESTABLISHING HUMANE RELATIONSHIPS BETWEEN PARENTS AND CHILDREN // *New challenges in the professional competence development of future specialists : collective monograph* / editors: Gina Aurora Necula, Viktor Koval. Galați : Galați University Press, 2021. P.229-243.м